

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput I. Alex. III. Exon. (a) Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

tre, & matre ad secundas nuptias transeunte, apud quem debeant filii defuncti educari, ad praxim exponunt Leon *tom. 2. decis. 201.* Cabedo *tom. 1. decis. 99.* Valenzuela *consil. 36.*

8. (i) *Alii debeant.* Sicut in animalibus filiorum educationem, & eos alendi necessitatem instinctus, seu impulsus naturalis indixit; ita similiter in parentibus obligationem alendi liberos ex naturali jure provenire certum est, l. 1. §. *jus naturale*, ff. *de justit. & jure*, l. *si quis à liberis* §. *parens*, ff. *de agnos. liber.* l. 3. §. 4. ff. *de alend. liber.* l. *unic.* §. *taceat*, C. *de rei uxor.* l. *non solum* §. *ipsum*, C. *de bonis qua lib. cap. jus naturale*, 1. *dist. l. 2. tit. 1. p. 1.* larè probat Fortunius Garcia in *dicta l. 1. §. jus naturale*, Petrus Faber *lib. 2. semestr. cap. 1.* Valencia *tom. 3. tract. 3. de liberis & posth. cap. 1.* dicemus in *cap. cum haberet*, de eo qui duxit.

COMMENTARIUM.

9. Regulariter olim factò divortio, apud patrem morari, & educari liberi solebant. tum propter jus patriæ potestatis, tum ut ab eo alerentur; & si uxoris causâ divortium intercessisset, maritus propter singulos liberos ex matrimonio scilicet communiter susceptos, totidem sextas partes dotis retinere poterat, non tamen plus quàm tres sextas partes, id est unam ultra dimidiam partem dotis. Ulpianus in *fragm. tit. 6. Paulus lib. 2. sent. tit. de dot. l. unic. C. de rei uxor. action.* Cicero in *Topicis*, ibi: *Si viri culpâ factum est divortium, etsi mulier nuntium remisit, tamen pro liberis manere nihil oportet.* Ubi Boëtius. Illustrat Revardus *lib. 4. var. cap. 13.* Pichardus in *§. fuerat*, num. 70. *insit. de act.* Cujacius ad *Ulpianum*, in *dicto tit. 6.* Grotius in *storibus*, ad *tit. de divortio*, Brillionius *lib. 5. de formulis.* Petrus Barbosa in *l. post dotem* 40. num. 5. ff. *solut. matrim.* & differentias inter hanc retentionem, & alias obres amotas, & ob mores, eruditè, ut solet, explicat eruditissimus Ramos in *schediasm. ad leg.*

unic. §. taceat. C. de rei uxor. act. nec matri relinquiebantur filii, nisi minores, cum adhuc sub mamma essent. *l. penult. junctâ Glosâ ibi, Cod. de patriâ potest.* Senlim postea inolevit, ut pro sexu divisio fieret, ut patri mares, matri femina traderentur: ex justis tamen causis, veluti ob suspectos patris mores, utriusque sexus liberi, quantumvis exuberet, soli matri tradebantur sine diminutione patriæ potestatis, l. 1. §. *si verum*, l. 3. §. *etiam si*, ff. *de liber. exhib.* Postea Imperatores Dioclet. & Maxim. in *l. unic. C. divortio factò*, totum hoc negotium arbitrio judicis commiserunt, qui aestimare debet, quid utilius, commodiusque sit liberis. Imperator Justin. in *authent. sequenti*, post dictam legem unicam, hanc questionem paulo exactius decidit, dum disponit, ut si patris culpâ divortium sequutum sit, & mater ad secundas nuptias non transierit, liberi apud eam educari debent impensis patris: si verò culpâ matris solum sit matrimonium, apud patrem nutriantur impensis matris locupletis: quam constitutionem explicant Cujacius, & Richierius ibi. Unde inspectâ eâ constitutione, etiam secluso fidei favore, in præsentî specie filius educandus erat penes patrem; nam cum ob culpam mulieris, quæ noluit converti ad fidem catholicam simul cum marito, sequutum esset divortium, etiam quoad vinculum, ex notatis in *can. Concilii Illib.* & traditis in *cap. 4. de divort.* ideo penes patrem filius educandus, & alendus erat. Huic rationi juris aliam adjunxit Gregorius in præsentî, deductam ex fidei favore, cujus intuitu etiam in Concilio Tolet. 17. *can. 8.* relato in *cap. Judæorum* 28. q. 1. jubetur ut ab infidelibus servis Christianorum filii auferantur; ne eorum perfidiæ involvantur, ibi: *Judæorum filios, vel filias, ne parentum ultra involvantur erroribus, ab eorum consortio separari decernimus.* Notavit Saha-bedra in *chron. Goth. cap. 19.* prosequuntur Vazquez *tom. 2. in 3. p. disput. 155. cap. 4.* Simanchas *de cathol. cap. 29.* Diana p. 8. *tract. 1. resol. 12.* Narbona *de atate, anno 7. q. 10.* Quid observetur factò divortio ex alia causa, veluti levitici, exponit Valenzuela *consil. 41.*

TITULUS XXXIV.

De Voto & Voti Redemptione.

CAPUT I.

Alex. III. Exon. (a) Episcopo.

DE (b) peregrinationis quoque votis, an eleemosynis redimi possint, vel aliud pro necessitate impleri, tibi respondemus, quod ab ejus, qui præfidet, dependet arbitrio, ut consideret diligentias, & attendat qualitatem personæ, & causam commutationis, scilicet, an id ex infirmitate, seu affluentia divitiarum contingat; utrum peregrinatio, an recompensatio melior fuerit, & Deo magis accepta; & secundum hoc debet inde dispensare.

1. (a) **E**Xonien.] Ita etiam legitur in prima collectione. *sub hoc tit. cap. 1. & post Concilium Lateran. p. 35. cap. 3.* ubi additur, *pars capituli Meminimus*, forsitan quia refertur in presenti pars textus in *cap. meminimus, qui clerici vel vov.* De Exoniensi diocesi plura adduxi in *cap. 6. de filiis presby.*

2. (b) **Peregrinationis.]** Ad loca videlicet sacra, nec non reliquias Martyrum; omni enim tempore in Ecclesia usitata invenio fidelium peregrinationes ad loca sacra, & sanctorum reliquias, inter quas præcipua fuit Hierosolymitana, quam valde commendat D. Hieronymus *epist. 27. ad Eustachium, ibi: Cujus enim gentis homines ad sancta loca non conveniunt?* Et magini fecit in *epist. 19. ad Paulum*, adducto D. Pauli exemplo, qui illuc sepulchri Domini visendi causâ concessit, ut patet *ex epist. 2. ad Galatas, & cap. 30. Actuum Apostol.* Celebris etiam fuit peregrinatio ad limina Apostolorum, atque illuc ex omnibus provinciis concursum fieri, refert Nicolaus I. *epist. 2. ad Michaëlem Imperatorem*; & omni tempore celeberrima fuit peregrinatio Compostel. ad corpus D. Jacobi, de qua agitur in *cap. proposuit 4. de consecr. Eccles.* & in Gallia frequenter fiebant peregrinationes ad Ecclesiam sancti Martini Turonensis, & sancti Saturnini Tolosæ, ut constat ex Concilio Cabilon. *sub Carolo can. 44. & 45.* Plura de his peregrinationibus ad Martyrum reliquias concessit Ferrandus in *disquisit. relig. lib. 2. cap. 3. art. 6. per totum.* Et de his peregrinis accipiendus est Fridericus in *constit. relata in cap. 1. de testam. in §. compilat. juncto ibi Cironio.* Constuebant enim Christiani ad Sanctorum reliquias, velut ad oraculum, & controversiarum, & criminum detegendorum causâ, ut de templo B. Felicis narrat D. Augustinus *epist. 137. ibi: Elegi aliquid medium, ut certo placito se ambo constringerent ad locum sanctum se peregrinuros. Multis notissima est sanctitas loci, ubi B. Felicis Nolenis corpus conditum est, quo volui ut pergerent, quia inde nobis fidelius scribi potest quicquid in eorum aliquem divinitus fuerit propalatum.* Sic etiam Eusebius *lib. 6. D. Hieronymus de script. in Alex.* testantur, sanctum Alexandrum peregrinatum esse Hierosolymam ad videnda loca sancta. Alia de his peregrinationibus cumularunt Grethferus *lib. 1. de peregrinat. ex cap. 2. usque ad 12. Theophilus tom. 15. in Heterol. punct. 9. in principio.*

COMMENTARIUM.

3. **EX** hac Alexandri decisione sequens deducitur assertio: *Voto possunt eleemosynis redimi, vel in aliud commutari; superioris intercedente auctoritate.* Probant eam textus, in *cap. 1. 20. 7. 3. cap. magna, hoc tit.* Illustrant ultra congestos in presenti à Barbofa, & Garaña Mondolius *tit. de Bolboa in cap. pervenit 3. de jurejur.* Diana *p. 2. tract. 2. resol. 7. & 8. Lessius lib. 2. de justitia, cap. 4. num. 10. Layman lib. 4. Theolog. Moral. tract. 4. cap. 8. num. 12. Escobar de utroque foro artic. 5. §. 18. num. 180. Manrique de different. utriusque fori, cap. 163. num. 21. Candidus 2. tom. disquisit. 25. artic. 1. dub. 6. cap. 8. Sanchez in select. cap. 14. num. 3. Castropalao tom. 3. dispart. 3.*

de voto, Trullench. in *Decalog. lib. 2. cap. 2. amb. 3.*
Sed hæc assertio difficilis valde redditur sequenti consideratione. Ita voti commutatio fit Trullench. aut deteriore: si fiat in meliorem, necessaria non est superioris auctoritas, *cap. pervenit 3. de jurejur.* si in aliud æquale commutetur, id est ejusdem virtutis, & bonitatis, commutatio fieri non potest, quia aliud pro alio invito creditore solvi non valet, *l. mutuum, §. mutui, ff. de rebus creditis, l. si se, §. ait Prator, ff. de re judic. litem liberatur, §. qui paratus, ff. quibus modis pignus, l. promissor, §. final. ff. de constit. pecun.* Ergo si in deterius, aut minus commutetur, omnino talis commutatio improbat, præcipue cum commutatio voti fit quædam novatio; per novationem autem non tollitur prima obligatio, quando secunda continet minus quam prior, *l. qui usufructum, ff. de verb. oblig. l. si pupillus, §. qui autem, ff. de novat. ubi Bartolus rectè id extendit, ut etiam interveniat nova persona, nihilominus non detur novatio, quando secunda stipulatio continet minus quam prima: celebris textus in *l. eum qui, §. penult. ff. de verb. oblig.* igitur neutro ex his casibus defendi potest præfens assertio. Augetur hæc dubitandi ratio ex eo; nam qualibet voti obligatio adimpleri debet in specifica forma, *cap. licet; hoc tit. ibi: Solutio necessaria est, ut contingit in juramento, in quo si quis juraverit solvere, non adimplet juramentum debitum compensando; quia per æquipollens non rectè adimpletur promissio Deo facta: igitur votum commutatione factâ, non per æquipollens, sed in specifica forma est adimplendum.**

Quâ difficultate non obstante vera est præfens assertio, pro cuius expositione sciendum præfens est, votum diversimodè accipi: aliquando pro voluntate sumitur, juxta illud Poëte:

Velle suum cuique est, nec voto vincitur uno.
Nonnunquam pro desiderio, unde vulgò dicimus, rem alicui pro voto evenisse, id est pro desiderio: quo modo accipitur *Psalmo 49. ibi: Immola Deo sacrificium laudis & reddet altissimo vota tua, id est desideria.* Unde preces ipsæ, quibus desiderium nostrum explicamus, vota dicuntur, quo modo verba illa canonis Missæ, *vel qui tibi offerunt vota sua,* exponit Menardus in *notis ad Sacram. D. Gregorii, fol. 14.* Inde desiderium parentum, ut filii illis succedant, votum dicitur in *l. nam & si, ff. de inoffic. testam. l. unic. C. de his qui ante apertas.* Accipitur etiam pro voce, & suffragio, in *cap. 1. de elect. in 6. in presenti autem titulo accipitur votum pro promissione Deo facta, ad differentiam promissionis hominibus facta, quæ dicitur stipulatio, vel pollicitatio, l. 1. ff. de pollicit. at verò quæ Deo fit, votum nuncupatur, cap. 23. Deuteron. Proverb. cap. 30. l. 2. ff. de pollicit. notavit Galbanus de usufructu cap. 5. Votum ita acceptum Cicero dicit esse sponsonem, quâ Deo obligamur; Theologi autem Moralitæ votum ita diffiniunt: *Votum est spontanea, & deliberata promissio majori boni Deo facta; quam definitionem explicant Stunica, & alii de voto agentes.* Apud veteres qui vota pro re aliqua à Diis impetranda faciebant, vovere, seu vota suscipere, & nuncupare vota dicebatur. Qui verò solvebat, persolvere, & signare vota; cujusmodi cum passim extent exempla, satis erit Plinium audire *lib. 10. epist. 10.**

epist. 10. ad Trajanum: Solennia vota pro incolumitate tua, & suscepimus, & solvimus, precari Deos, ut velint semper ea solvi, semperque insignari. Ad quod & illud Juvenal. satyr. 10. spectat:

Propter qua fas est gemma incerare Deorum.

Nam cereas tabellas literis signatas, quæ votum explicabant, Deorum imaginibus affigebant. At qui votum susceperat, nec dum voti compos perolverat, reus voti appellabatur. Virg. lib. 5. *Eneid.*

*Vobis lætus ego candentem in litore caurum
Constitui ante aras voti reus.*

Hoc est, ut Servius interpretatur, voti debitor. Quem locum quoque enarrant Macrobius lib. 3. cap. 2. *Satur.* Hæc vox (inquit) propria sacrorum est, ut reus vocetur, qui suscepto voto numinibus se obligat. Qui vero voto suscepto, affectus id erat, pro quo voverat, nondum tamen soluto voto, damnatus voti dicebatur: quod clarè Livius dicto lib. 27. demonstrat: Deos omnes, ait Deaque precabantur, ut illis sanctum iter, felixque pugna, matura ex hostibus victoria esset, damnarenturque ipsi votorum, que pro iis suscepissent. Et lib. 5. *Harud mirum id quidem esse, furere id civitatem, qua damnata voti omnium rerum potiore curam, quam religionem se eximendi habeat.* Et lib. 39. scribit, se pro ægroto vovisse, ut primum convalesceret, Bacchis eum se iniciaturum: damnatum voti Deum benignitate absolvisse, sed id exolvere velle. Virgil. *eclog. 5.*

Tibi sic vota quotannis

Agricole faciens, damnabis tu quoque votis.

Ubi Servius: Cum presiteris, inquit, que homines te oraverint, reddes illos obnoxios ad vota solvenda; nam sumus voti damnati, & obnoxii, antequam reddamus. Ex quibus patet, Alex. ab Alex. lib. 3. *Genial.* cap. 22. peperam damnatum voti, interpretatum, qui voti compos, vota exsolvisset; quod præcipue ex præsentis loco dignoscitur; nam Dictator voti damnatus, nondum eo soluto, dictatur se abdicavit, cui voto subsequenti anno satisfactum est. Plura congesserunt Brissionius lib. 1. *de formul.* fol. 113. Kochier in *face hist.* centur. 2. c. 34. Germonius lib. 2. *de sacrorum immunitat.* cap. 17.

Secundò sciendum est, vota Deo emittere, non solum apud Catholicos, verum apud Judæos, & Gentiles solitum esse. De Judæis constat ex legibus à Deo ipsis datis circa vota. Generalis refertur cap. 23. *Deuteron.* cap. 21. ibi: *Cum votum voveris Domino tuo, non tardabis reddere, quia requirit illud Dominus Deus tuus.* Unde vota emissa à Judæis passim sacra pagina refert, inter quæ difficile est votum emissum à Jephthe *Judic.* cap. 11. vers. 30. quod post Theologos expositivos examinant, & illustrant Becanus in *analog.* cap. 15. fol. 330. Kochier in *face histor.* centur. 2. cap. 35. Apud Gentiles etiam magna votorum observantia fuit, ut probant latè Alex. ab Alex. lib. 2. *div. genial.* cap. 22. ubi Tiraquellus, Anastasius Germonius lib. 1. *de sacr. immunit.* cap. 17. Theophilus Raynaudus tom. 4. libro 4. sect. 3. fol. 553. Beyerlinch in *Theatr. vitæ hum.* verbo *Votum*, Demiter. ad Rosinum lib. 1. *antiquit.* cap. 15. Apud Romanos vota certis verbis concipiebantur; Livius lib. 1. ubi inducit Romulum templum Jovi voventem his verbis: *Hic ego tibi templum Statori Jovi, quod monumentum su posteris, tua præsentis ope servatam urbem, esse voveo.* Macrobius lib. 6. *Satur.* cap. 9. ibi: *Si D.D. Gonzalez Decretal. Tom. III. Pars II.*

ita feceris, voveo vobis templa, ludosque facturum. Latè illustrat Brissionius *de formulis*, fol. 105. & plura vota à diversis gentilibus Diis facta refert Petrus Gregorius lib. 13. *de republ.* cap. 5. & plura de votis Gentilium, & eorum diligenti observantia, congesserunt Avendaño *de metu* lib. 2. cap. 21. Salas *ad Petronium* linea 12. fol. 32. Antonius Silvius *de legibus* lib. 1. cap. 20. Stuchius *de sacrificiis*, fol. 85. Mancinus *de triplici juris collat.* cap. 53. Apud Christianos etiam jam à primis Ecclesiæ sæculis vota emissa fuisse facile constat ex antiquis Ecclesiæ legibus, quas infra in hoc tit. dabimus, licet Mordicus Petrus Martyr in *lib. de votis & celibatu*, asseruerit, inter alia, vota tantum pertinere ad Judæos, non ad Christianos, illo levi motus fundamento, quia voti sæpius mentio fit in veteri Testamento, nunquam verò in novo: quem doctè refellunt Bellarminus tom. 1. *controver.* lib. 2. *de monach.* cap. 18. Becanus in *analog.* dicto cap. 15. num. 48.

Deinde sciendum est, apud easdem gentes, apud quas vota emittere in usu fuit, magnè semper curæ fuisse, vota ipsa solvere, & adimplere. De Judæis constat ex dicto cap. 23. *Deuter.* ubi dum agitur de obligatione voti, legitur: *Si moratus fueris reputabitur tibi in peccatum; si nolueris polliceri, absque peccato eris: quod autem semel egressus est de labiis tuis, observabis, & facies sicut promissisti Deo tuo.* Erant tamen apud eos leges certæ de redemptione votorum, nam si laicus seipsum Deo obtulerat per votum, ut serviret in tabernaculo, aquam, & lingua pro sacrificiis portando, seu ad atrium vertendum, sartè templi tecta curando, poterat se redimere pretio à lege taxato. *Levit.* cap. 27. vers. 2. Deinde si quis animal Deo vovisset, redimere illud poterat solvendo pretium ejus à sacerdote taxatum, additâ quintâ parte pretii pro ipso sacerdote, *d. cap. 27. Levit.* vers. 11. quod idem procedebat, si quis Deo vovisset domum, vel agrum. *Levit. d. cap. 27. vers. 14. & 16.* Illustrat Becanus in *analog.* dicto cap. 15. num. 29. De Gentilibus constat, adeo diligenter vota Diis facta solvisse, ut statim post ea emissa Deo precarentur, ut rata essent. Ovidius lib. 8. *Metamorph.*

Durasque ad sidera supplex

Cressa manus tollens rata sint sua vota precatur. Latè illustrat Brissionius lib. 1. *de formulis*, pag. 112. Apud Catholicos vota esse diligenter adimplenda, constat ex variis Ecclesiæ canonibus congesta à Gratiano *sub causa* 20. *quæst.* 1. à Raymundo in *præsentis*: ab Antonio Augustino in *epit. jur.* libro 9. tit. 2.

Tandem sciendum est, obligationem voti, vel in totum tolli, vel in aliud commutari. Tollitur irritatione, & dispensatione in totum, de quibus infra agemus. Mutatur per commutationem, & redemptionem, de quibus in præsentis agitur, juxta secundam partem præsentis rubricæ de voti redemptione. Commutatio fit, cum res voto promissa in aliam commutatur; redemptio verò intelligitur facta, quando peregrinatio, vel simile opus promissum certa pecuniæ quantitate luitur: & per commutationem, & redemptionem vovens non liberatur à primo voto, sed materia voti mutatur, & virtute prioris promissionis tenetur ipsi communicationem adimplere; quia subrogatum semper sapit naturam subrogati. *l. si sponsus, ff. de donat. inter, l. duobus, §. 1. ff. de jurejur. cap. Ecclesia, 3. ut lite pend.*

pend. docet *Stunica de voto q. 1. num. 5.* Hanc votorum commutationem, seu redemptionem, exceptis votis R. P. reservatis potest quilibet Episcopus facere in sua diocesi, sicut Pontifex potest in universo orbe. Ea autem vota, in quibus tantum Pontifex dispensare valet, nec Episcopus commutare, aut redimere potest, ut pluribus relatis docent Saurus in *Clavi Regia. lib. 6. cap. 11. num. 48.* Sanchez *lib. 4. de matrim. disput. 9. num. 3.* Basilius *cod. tract. lib. 8. cap. 8.* Et in eisdem etiam casibus poterunt ratione jurisdictionis ordinatæ vota commutare, Capitulum Sede vacante, Abbates sicut quasi Episcopale habentes, Archiepiscopi in casibus, in quibus jurisdictionem ordinariam in subditos suffraganeorum exercere valent. Sanchez *dicto lib. 8. de matrim. disput. 7. & lib. 4. summa, cap. 38.* Alii etiam ex jurisdictione delegata commutare vota possunt, ut confessarii virtute Bullæ Cruciatæ, aut jubilei, de quibus plura tradunt Trullench. in *exposit. bullæ lib. 1. cap. 3.* P. Mendo *cod. tract. disput. 25. per totam, Diana p. 1. tract. 11. resol. 4. 1.* qui varia dubia circa commutationem votorum proponunt, exponuntque.

9. Quibus ita animadvertis apparet vera ratio præsentis decisionis, nam cum votum peregrinationis, de quo in præsentibus, non esset ex reservatis R. Pontifici, rectè poterat Episcopus Exoniensis illud commutare, vel redimere. Et quanvis Cajetanus in *summa, verbo Votorum dispensatio*, existimet, eam proportionem esse servandam, ut votum reale necessàriò commutetur in aliud reale, personale in personale, mixtum in mixtum, habità cujusque proportionem: adhuc tamen verius credo, hoc non esse simpliciter necessàrium, sed arbitrio commutantis posse fieri commutationem: quod aperte probatur *ex cap. 2. cap. magne, cap. quod super his, hoc tit. ubi docetur, utroque modo votum commutari posse: debet tamen Prælatus modum in tali commutatione prudenter servare, sive in reali, sive in personali, sive in mixto; nam in reali, si causa commutandi oritur ex paupertate, non debet fieri commutatio in onus reale, sed in personale, cum prudenti æquiparatione: personale verò semper potest commutari in eleemosynam, cuius apud Deum magna est præstantia; in voto autem mixto ratio itineris habenda est, ut in dicto cap. magne, de voto: quam prudenter æquiparationem commendavit Alex. III. in præsentibus, in illis verbis: *Ut consideret diligentiam, qualitatem persone, & causam commutationis.**

10. Nec obstat dubitandi ratio supra expensa; nam verum est, votum commutari posse in evidenter melius bonum, idque fieri posse sine Prælati auctoritate, ut defendunt Covar. in *cap. quamvis, p. 1. §. 3. num. 4. de pactis in 6. Cordub. quest. 149.* Suarez *de relig. tom. 2. lib. 6. de voto, cap. 8. num. 4.* Balboa in *cap. 3. de jurejur. num. 50.* Quod ut facilius percipiatur sciendum est, hanc commutationem dupliciter fieri posse. Primò quando fit ex necessitate; secundo quando voluntariè fit. Primo modo contingit, quando id, quod melius est, fieri non potest votum exequendo, quasi duo illa incompatibilia sint: exempli gratià, si vovit quis peregrinari, & postea agnoscat pro illo tempore perfectus esse hospitali fervire; quo casu commutationem fieri

posse abique Prælati auctoritate certum est: nam ex voti materia sequitur necessàriò, quod non impediatur majus bonum: quæ doctrina etiam procedit in secundo casu, quando commutatio voluntaria est, cum sit consentanea fini voti, qui est hominem promoveri ad majus bonum, & magis Deo gratum; nam et si aliud pro alio invito creditore solvi non possit, *l. 2. ff. de rebus creditis, cum voti creditor Deus sit, moraliter creditur, ipsum majus bonum acceptare pro debito minoris voti.* Pro qua doctrina faciunt textus in *cap. per venit, de jurejur. cap. scriptura, hoc tit. cap. licet, de regul.* Si autem in æquale commutatio auctoritate superioris, valida est. Nec tunc oblat, aliud pro alio dissolvi non posse; nam de consensu creditoris, & eo volente aliud pro alio solvi valet, *l. 1. §. an cum ff. de constit. pecun. l. item liberatus, §. qui paratus ff. quibus modis pignavit.* Unde hoc casu per Prælatum, qui auctoritatem commutationi præstat, explicatur Dei consensus, qui est tantum creditor in hac obligatione: unde cum consensu creditoris fiat commutatio, aliud pro alio rectè solvi potest. Nec obstat, quod de novatione expendebamus; verum enim est, quod non inducitur novatio, quando secunda obligatio est minor primà; quia in dubio nemo creditur suam jactare, *l. cum de indebito, ff. de probat.* Sed cum de creditoris voluntate expressè constat, nullum est inconveniens, ut procedat novatio, *l. final. Cod. de novat.* Nec tandem obstat, quod votum debeat adimpleri in specifica forma, sicut & juramentum; nam verius est, juramentum posse impleri per æquipollens, quando per illum actum æquipollentem omnino sequitur idem effectus, ut docent Hostiensis, Innocentius, & alii congesti à *Stunica de voto q. 5. num. 14.* Nec contrarium probatur in *dicto cap. ad nostrum*, cuius veram interpretationem adduximus in ejus commentario.

Sed adhuc præsentis assertioni obstat textus in *cap. 1. hoc tit. in 5. compil. ibi: [Ecclie Mediolanensis canonice nobis humiliter supplicavit, ut cum teneatur ex voto Beati Jacobi limina visitare, ac propter quandam occultam infirmitatem in corpore, qua laborat, sine vitæ periculo nequeat, sicut credit, tanti labores itineris sustinere, votum ipsum commutare in aliud dignemur. Ideoque dilecti m. q. tenus providè indagatà veritate, votum ipsum, si necessitas videbitur id exposcere, auctoritate nostra commutes in satisfactionem aliam competentem, proviso, ut sumptus quos esset facturus in via, convertat in opera pietatis, & laborem corporis redimat jejuniis, & orationibus sollicitius insistendo.]* Ex quibus aperte constat, Mediolanensem Archiepiscopum votum peregrinationis commutasse auctoritate Pontificis, non proprià: ergo quia Episcopus ut ordinarius non potest votum peregrinationis commutare. Cui difficultati respondendum est, in eo textu agi de voto peregrinationis ad limina D. Jacobi in Compostella, quod unum est ex votis reservatis Romano Pontifici; unde ille tantum ut ordinarius potest illud commutare, Episcopus verò, vel inferiores Prælati, tantum ex delegata potestate.

Ad redemptionem etiam voti spectat textus in *can. 2. Concil. Altrijod.* quem latè exposui in *can. Concil. Illiber.*